

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Dušana 68

office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA

Sanja Bogičević

PREVOD S FRANCUSKOG

Novak Golubović

PREVOD STIHOVA

Jovana Lutovac

LEKTURA

Nevena Bojičić

KOREKTURA

Tihana Smiljanić

PRELOM

Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA

Nikola Korać

ŠTAMPA

DMD štamparija

Beograd, 2023.

BOOKA.

Knjiga **188**

FREDERIK BEGBEDE
BRANA NA ATLANTIKU

Naslov originala

Frédéric Beigbeder

Un barrage contre l'Atlantique

© Frédéric Beigbeder et les Éditions Grasset & Fasquelle, 2022.

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

FREDERIK BEGBEDE
BRANA NA ATLANTIKU

Preveo Novak Golubović

Mojoj strukturi, mojoj Penelop,
moj je fotograf, moj seks-šop,
majci Une i Lenija,
mog života spasenija,
Lara Mišeli joj je ime
a nosi i moje prezime.

„Jednom kada izađemo iz detinjstva,
treba dugo patiti kako bismo se u nje-
ga vratili, kao što na kraju noći pro-
nađeš još jednu zoru.“

Žorž BERNANOS,
Dijalozi karmelićana, 1947.

„*We look at the world once, in childhood.*
The rest is memory.“

Luiz GLIK,
dobitnica Nobelove nagrade za
književnost 2020.

„Sva deca porastu, osim jednog.“

Dž. M. BARI,
prva rečenica *Petra Pana*, 1911.

KNJIGA PRVA

Rečenice

„Ideja nije ništa; ako nema rečenice,
odoh da legnem.“

Žil RENAR

Hteo bih ovde nešto da priznam: ja sam zaverenik.

Mislim da priroda kuje zaveru da iskoreni čoveka.

Pošto je ljudsko biće nanelo previše štete površini Zemlje, logično je da se ona nosi mišlju da ga se reši.

Čak i ako shvatimo zašto svet pokušava da nas eliminiše, nećemo imati izbora: svakako ćemo morati da se branimo.

Položaj čoveka je sada položaj parazita koji pokušava da preživi u neprijateljskom okruženju.

Možda se pitate zašto preskačem dva reda između svake rečenice.

Beline koje okružuju rečenice daju im neku veličanstvenost, poput rama oko slike.

Utopljena u masu stranice koja se crni, rečenica gubi svoju privlačnost.

Moje rečenice će poštovati književno distanciranje.

Izolovana na stranici, moja rečenica se šepuri kao lutka u izlogu.

Mi smo putnici na brodu koji tone, ali taj brod – to je Zemlja.

Kafkina intuicija bila je ispravna: više nema razlike između čovečanstva i bubašvabe.

Može se desiti da belina koja okružuje rečenicu postane lepša od nje same: nisam rekao da moj eksperiment ne nosi sa sobom određenu dozu opasnosti.

Svaka rečenica mora da izazove želju da pročitate sledeću rečenicu, ali i da postoji sama za sebe.

Belina između rečenica ne izoluje ih; ona ih razotkriva.

Ujutru, pretnja okeana deluje daleko.

Umetnost romanopisca sastoji se u prikrivanju njegovih nedostataka.

Ja svesno biram da uradim suprotno.

Želim da dodatno oslabim svoje već dovoljno relativizovane iskaze.

U *Autoportretu*, Eduar Leve je zamislio drugačiji sistem.

Njegove rečenice bile su međusobno nepovezane; ali njegova knjiga je u celosti ipak oslikavala čoveka.

U ovoj knjizi reciklira se njegov princip isprekidanog kolaža.

Peščana dina Pila bioskopsko je platno na kojem sunce projektuje svoj film, u kom su oblaci glavni akteri.

Senke na pesku odigravaju scenario svetlosti.

„Sećanje“ je saundtrek ove tihe freske.

Ako želite da prestanete da pišete satirične romane, dovoljno je da poslušate *Orchestral Manoeuvres in the Dark*, bos i ispred mirnog mora.

Želeo bih da u ovoj knjizi poimence prozovem sve ljude koji su se urotili da me učine srećnim.

Pamćenje mi se vraća u neorganizovanim delićima (ako su na bilo koji način organizovani, ja s tim nemam nikakve veze).

Sećam se samo kroz flešbekove: moja sećanja su strobo-skopska.

Moja prošlost šalje mi SMS-ove.

Svestan sam da rizikujem da usput izgubim svog čitaoca.

Moje rečenice moraju da ga privuku.

Moje rečenice se nude, one mame, htele bi da zavode kao prostitutka iz izloga u amsterdamskom *Red Light* distriktu.

Rečenica je rečenica je rečenica je rečenica.

Eduar Leve je izvršio samoubistvo 15. oktobra 2007. u Parizu.

Pretpostavimo da svaka ovde navedena rečenica odlaže moje samoubistvo za jedan dan.

Ova rečenica mi je spasla život, i sledeća, i sledeća, sve do onog dana kada mi nijedna više ne padne na pamet, i beng.

„Budite kao hrid o koju se talasi neprestano lome“, kaže car Marko Aurelije.

Odlučujem da se nadalje uzdržim od citata; ovaj Marka Aurelija biće jedini (osim onih na početku svakog poglavlja).

Citat je rečenica koja nam ne pripada: rent-a-fraza.

Sam na svom ogromnom nasipu, Benoa Barterot stoji kao Marko Aurelije, okrenut prema okeanu, na špicu Rta Fere¹; talasi se neprestano lome pod njegovim nogama.

Papa Franja je rekao da treba graditi mostove, a ne zidove.

Zaboravio je na nasipe.

¹ *Pointe de Cap Ferret* – *Puant de Kap Fere* – špic Rta Fere. (Prim. prev.)

Nasipi su morski zidovi koji štite kopno od poplava.

Nasip je takođe most koji prelazi preko vode, ali ne stiže na drugu stranu.

Prust s jednog nasipa posmatra mlade procvale devojke, koje poređi s buketom koralu.

Barterot je izgradio nasip da zaštiti južni kraj poluostrva Lež Kap Fere, u Žirondi.

Ova apsurdno tanka traka peska navodno odvaja zaliv Arkašon od Atlantskog okeana.

Kao što kaže jedan pisac iz Bordoa, Gijom Fedu: „Rt Fere je klitoris Francuske.“

Morate često da mu se vraćate, inače Francuska bude neraspoložena.

Evo mape kako biste bolje razumeli lepotu situacije.

Rt Fere je sladostrasni jezičak koji se nalazi ispred Arkašona.

Nasuprot njemu uzdiže se peščana dina Pila, najviša u Evropi.

Između špica rta i dine Pila, u vreme oseke, pojavljuje se egzotično ostrvo Sprud d'Argan, na koje zimi sleću ptice, a leti hipsteri i buržuji.

Benoa draži krajnji jug ovog špica već četrdeset godina.

Kod svetionika je komad zemlje širok samo jedan kilometar.

Kod Benoe, rastojanje između okeana i zaliva je sto metara, zatim pedeset metara, pa nula: tu on stoji, na vetru.

Benoa živi tu od rođenja.

Živeo je u pretposlednjoj kući, zatim je kupio poslednju, koja se srušila; obnovio ju je u isto vreme kada je započeo svoj nasip za zaštitu od mora.

Kažem mu: „Pomerio si se sto metara za ceo život.“

Smeška se: „Malo manje.“

Dodaje: „Ostao sam tamo gde su mi koreni...

... Ja ne starim, ja se granam.“

Bez pamćenja, potrebna nam je neka fiksna tačka, jedinstveno mesto.

Ja takođe tražim nepomičnost koja će mojoj deci dati uspomene koje ja nemam.

Nepostojanost je sloboda u kojoj se ljudi pogube.

Svaka rečenica treba da bude kremen.

Kremen stvara varnice samo kada se sudari s drugim kremenom.

Isto tako, nasip Barterot je gomila kamenja, betonskih bandera za struju i šina za prugu.

Između 1985. i 1995. Benoa je istovarilo milion tona šuta kako bi odbranio Špic.

Geo Špic je usnuo, osim mene.

Noću ne pišem rečenice; pišem „Rečenice“.

Postoji i princip koji je osmislio Erik Ševijar.

Njegov *Autofikcionalni dnevnik* jedno je čudo sastavljeno od nepovezanih rečenica.

Svakako je za žaljenje kad ti prethodi neko tako nadaren.

David Foenkinos u *Šarloti* se okušao u biografskom narativu pri kome je posle svake rečenice prelazio u novi red.

Njegov cilj je bio analogan: da čitanje učini intenzivnijim.

Pucam od smeha zamišljajući Ševijarovo lice u poređenju s Foenkinosovim.

Spajam ih samo kako bih objasnio situaciju: mnogi savremeni pisci osećaju potrebu da razdvoje svoje rečenice.

Za to je kriv Šamfor, koji je kopirao Priče Solomunove iz Biblije.

Od ključne je važnosti da osmislimo nov način pisanja ako ne želimo da književnost nestane u 21. veku.

Ne, Tviteru, ti nemaš monopol na aforizam; nemaš i tačka.

U delu *Linkoln u Bardu* Džordža Sondersa prepliću se rečenice duhova na nekom groblju.

Alegzandr Labrif imitira isečke Bodrijarovih *Kul sećanja*: isprekidana konstrukcija, poput onih crteža čije sam numerisane tačke povezivao s pet godina, da bih na kraju video kako se pojavljuje Miki koji vozi avion.

Savremeni romanopisci više ne znaju kako da vaskrsavaju rečenice.

Rečenice se množe na digitalnim mrežama: romanopisci moraju da prevaziđu ne samo konkurenciju koju predstavljaju drugi romanopisci, već i konkurenciju u vidu mejlova, SMS-ova, postova, obaveštenja, ritvitova...

Kao da je došlo do bekstva rečenica: one napuštaju knjige kako bi se vinule u oblak.

Lete sa stvarnog papira ka virtuelnom univerzumu.

Treba zaustaviti krvarenje.

Pisanje ove knjige nije samo čin opstanka, već pokušaj da se goloj rečenici vrati prestiž.

Čak ni Donald Tramp nije bio dovoljan da diskvalifikuje tvitove; treba im zadati smrtonosni udarac.

Tako se gomila gluposti pretvara u politički manifest.

Ideja je jednostavna: kako bi se sačuvale rečenice, možda će morati da se žrtvuje roman.

Kad je književnost u pitanju, nisam ekolog.

Ova strategija mi takođe omogućava da povećam broj stranica u ovoj knjizi.

Ja nisam prevarant: stavljam sve karte na sto.

Čekam kada ću napisati najbolju rečenicu u ovoj knjizi.

Čitalac je verovatno u istom stanju kao i ja: sve slabija očekivanja, progresivan gubitak motivacije, učtivo nestrpljenje koje će uskoro prerasti u sleganje ramenima.

Kao džez trubač, tražim plavu frazu.²

Ne postoji svet pre i svet posle.

Ranije je postojao svet, a danas ga više nema: 2020. nema ničega, nikoga, nigde.

Svet se gasi.

Bili smo cvrčci, a sada nam preostaje samo da postanemo mravi – puzaćemo, krićemo se, zakopaćemo se i žalićemo.

Ljudski rod imao je svoje uspone i padove;
Sada će u podrum sići
i dugo nazad neće ići.

U velikoj kolibi Barterotovih, dvokrilni ormar okružen je afričkim maskama.

² U džezu i bluzu, plava nota je ona koja se, u izražajne svrhe, peva ili svira na visini malo različitoj od standardne (Prim. prev.)

U ovoj drvenoj kući inspirisanoj kolibama uzgajivača ostriga, komode iz 18. veka u kontrastu su sa zidovima od borovine.

Stare fotelje prekrivene su ćilimima ispred ozidanog kamina, a sve ostalo je od škripavog drveta.

Male lampe sa žutim abažurima na kojima su odštampane geografske karte raštrkane su po celoj dnevnoj sobi, po drvenim stočićima su nagomilane knjige fotografija Ferea i stari brojevi *Šas-Marea*.

Ogromne korpe od ratana pune su šiškarki za paljenje vatre.

Iznad raštimovanog klavira *plejel*, na starim gravurama, prikazani su čamci koji više ne postoje.

Na zidu vise požutele fotografije predaka u kupaćim kostimima;

osmeh ih i dalje krasi

kao smrti da prkosi

(a mrtvi su, siromasi).

Između velikih prozora koji gledaju na more, Martin Barte-rot naslikao je afričke plesačice.

U velikoj dnevnoj sobi su i rogovi bivola, grnčarija, oslikani porcelanski tanjiri, i maketa preookeanskog broda, i mermerna bista nekog aristokrate, metalne kornjače, lobanja gorile, statue Zulua, panjevi, kanu, teleskop, kineski ormar, marokanski jastuci, japanski fenjer, lovačke puške, pribor za pecanje, par dvogleda nemačke ratne mornarice, i od svih tih drangulija sa sve talasima u pozadini imaš osećaj da si upao u Ali-babinu pećinu, punu blaga koje možeš da ukrcaš na gusarski brod koji plovi prema Južnim morima, ili da si otkrio potkrovlje u kom je sačuvan svet iz prethodnih vekova, kao u prvoj benediktinskoj opatiji, u Monte Kasinu.

Dekoracija kolibe podseća me na one vremenske kapsule koje ludaci zakopavaju u svojim baštama kako bi spasli deo čovečanstva nakon njegovog izumiranja.

Kažem Benoi: „Sakupio si toliko uspomena...“

On odgovara: „To nisu uspomene, to je talog.“

„Polako postajemo arheolozi.“

Moja kosa na vetru je kosa matorog mladića, parodija neo-romantičara.

Previše sam raščupan da bih mogao sebi da priuštim ovo usahlo lice: pramenovi koji ga uokviruju izdužuju moje lice Kapetana Kuke.

Brada koja je sve manje crna više mi ne krije dovoljno vilicu.

Lice mi je sve namrštenije, a zubi mi sve više propadaju.

Uskoro ću izgledati kao oni krezubi klošari koji podriguju ime predsednika republike u metrou.

Biću Sim³ noćnih klubova.

Masivan grudni koš nataknut na dva štapića, kao ružičasti flamingo: ozbiljno, ko želi da izgleda kao Đakometi u kupaćem kostimu?

Ja sam insekt-grančica u ljudskoj veličini.

Izbegavam ovu temu jer se plašim da ću biti otrcan, ali došlo je vreme da to priznam: imam nervni slom kao i svi junaci savremenih romana.

³ Simon Berije, poznatiji kao Sim, francuski glumac i komičar. (Prim. prev.)

Kada si za sve lenj, da li se to zove *burnout* ili prosto starost?

Kasno u noć, Benoa mi kaže: „Znaš li u čemu je tvoj problem? Toliko si se pretvarao da si govornar da su ti ljudi na kraju poverovali.“

I grohotom se smeje da probudi kormorane.

Moja priča govori o čoveku koji je toliko sve ismevao da više i ne zna kako da se uozbilji.

Razmišljam samo o snu.

Gutam tablete za spavanje od ranog jutra, kao *m&m* bombone.

Ne mogu više ništa da napišem osim: Ne mogu više ništa da napišem.

Moj omiljeni trenutak dana jeste kada se vratim na spavanje i okrenem leđa životu.

Noću toliko stiskam zube da škrgućem.

Budim se s grčevima u vilici.

Život čoveka koji ne veruje u Boga najtužniji je u celoj vasseljeni.

Voleo bih da budem srećan, ali ne mogu; uvek me nešto spreči.

Danas znam da moja nesreća proizlazi isključivo iz mene samog.

Žena me je izbacila iz kuće kako bih napisao da ne mogu bez nje.

Spoznaja da si odgovoran za sopstvenu tugu ne leči tu tugu.

Dobro sam iskoristio svet kakav je bio jer sam uvek imao osećaj da će kasnije sve otići u kurac, a sada kada je došlo do toga, tu smo, bežim da se sakrijem u utvrđeni raj.

Društvo koje zabranjuje ljudima da se rukuju i ljube zaslužuje svoju propast.

Nasip pretvara ovaj peščani sprud Žironde u holandske Bahame.

Sprud d'Argan pojavljuje se za vreme oseke i nestaje za vreme plime: fatamorgana koja je privremena kao i sve ostalo.

Rt Fere je prirodni mol, peščani greben koji je štitio Arkašon sve dok u 19. veku nakon konstrukcije trajnog morskog zida u Arkašonu morske struje nisu počele da ga nagrizaју.

Francuska zastava vije se navrh jarbola.

Iznad toga, Mornarski krst dominira peščanim brdom.

Tako monarhista Barterot ističe da njegov nasip takođe štiti jednu nadasve katoličku teritoriju.

Od srednjeg veka, 17.500 kilometara nasipa i brana stvorilo je u Nizozemskoj zemlju ispod nivoa mora.

Rt Fere je veoma niska zemlja.

Da nije Benoing truda i nasipanja, pisao bih ovo pod vodom.

Zapisujem svoje rečenice na teritoriji koju je država otpisala u Planu za prevenciju priobalnog rizika (PPPR): prema zvaničnim studijama vlasti objavljenim 1994, a zatim 2001.

godine, pesak na kome sedim trebalo bi da bude ispod nivoa mora još od 2014; predvideli su povlačenje obale od najmanje dvesta pedeset metara.

U Njujorku se upravo sada ceo grad priprema za porast vode i podizanje zidova kako bi preživeli poplave.

Do 2050. godine, mnogi priobalni gradovi, poljoprivredne delte i mala ostrva biće svake godine izloženi riziku od poplava i gubitka zemlje.

Monako i Singapur šire se nauštrb mora kako bi se zaštitili.

Sakrivene u dugim pasusima, rečenice se drže zajedno; kao i ljudi, hrabrije su u grupi.

Pasusi omogućavaju rečenicama da se sakriju jedna iza druge.

Smatram sebe pesnikom, a samo sam rečeničar.

Zamišljam kako se svaki čitalac „Rečenica“ pita koliko će rečenica podneti, koliko ću stranica izdržati dok ne počnem da pričam priču.